

สรุปรายงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

สรุปรายงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ ๔ (ศรีสะเกษ)
- ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ ๘ (ตรัง)
- ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ ๑๑ (สระบุรี)

พื้นที่ดำเนินการ

- องค์การบริหารส่วนตำบลเขิน อำเภอป่าก่ จังหวัดศรีสะเกษ
- องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวตง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง
- องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม ๒๕๖๑ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒

ผลการดำเนินงาน

๑. กิจกรรมประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

ดำเนินการคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป้าหมายเพื่อดำเนินการ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

ประชาสัมพันธ์โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้กับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชน สถาบันการศึกษา และสมาชิกในชุมชน รวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจถึงการดำเนินงานสนองพระราชดำริตามโครงการ อพ.สธ. เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจแนวทางการดำเนินงาน และเกิดความต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสนองพระราชดำริโครงการ อพ.สธ. และตามแนวพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

พื้นที่ดำเนินการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.)

ประชาสัมพันธ์โครงการฯ ให้กับหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น

ประชาสัมพันธ์โครงการฯ ให้กับสถาบันการศึกษา

ประชาสัมพันธ์โครงการฯ ให้กับผู้นำชุมชนและคณะกรรมการป่าชุมชน

๒. กิจกรรมงานศูนย์ข้อมูลทรัพยากร

ดำเนินการสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนองพระราชดำริ อพ.สธ. งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น โดยการสนับสนุนข้อมูลในด้านต่างๆ ทั้งด้านข้อมูลป่าชุมชน ข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้แก่หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อรวบรวมเป็นฐานข้อมูลในท้องถิ่น ทั้งนี้ได้มีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ เจ้าหน้าที่ ผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป

ดำเนินการสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรตำบล โดยการประสานงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา วัด โรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการรวบรวมข้อมูล ทรัพยากรท้องถิ่นที่มีความสำคัญ เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น หรือชุมชนมีความต้องการอนุรักษ์หรือใช้ประโยชน์ สำหรับนำมาจัดแสดงเพื่อสร้างความตระหนักรู้ และจิตสำนึกในการร่วมกัน สงวน บำรุง รักษา หรืออนุรักษ์ไว้ เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน

การเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

หมอช้างกับเชือกปะกำ

สะแนนทำจากเขาควาง

การแต่งกายของสตรีชาวส่วย(ญาย)

หมอช้าง

การทอผ้าลายขีด

การจักสาน

การเก็บข้อมูลแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น

พันจำ (ซี)

ขนุนป่า

มันฮาก

ผักสาบ

เร่ว(หมากแห้ง)

ว่านสาวหลง

แกแล (เข)

แดงสะแง

การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของชีวภาพอื่นๆ ในท้องถิ่น

เห็ดโคน(เห็ดปลวก)

เห็ดน้ำหมาก

เห็ดระโงกเหลือง

เห็ดระโงกขาว

เห็ดไค

เห็ดปลวกไถ่น้อย

การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของสัตว์ในท้องถิ่น

กระรอก

บ่าง

แลน

งูเห่า

นกฮูก

กิ้งก่า

แมงกอก

เหยี่ยว

มดแดง

แมงจิญูน

งูสิงห์

อึ่ง

๓. กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร

ประสานงานและคัดเลือกเยาวชนในพื้นที่เป้าหมายแต่ละจังหวัด จังหวัดละ ๑ โรงเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน ๓๐ คน เพื่อดำเนินการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และความสำคัญของข้อมูลทรัพยากรในท้องถิ่น อันเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยนำเยาวชน เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

๑) ดำเนินกิจกรรมเยาวชนเดินป่าศึกษาธรรมชาติในป่าชุมชน

ระยะทางไม่น้อยกว่า 1 กิโลเมตร เพื่อศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติในป่าชุมชน และจดบันทึกชนิดพันธุ์ไม้ในป่าชุมชน ที่มีคุณค่า หายาก หรือเป็นชนิดที่ชุมชนมีความต้องการอนุรักษ์ หรือใช้ประโยชน์ ทั้งทางด้านพืชอาหาร หรือสมุนไพร ตรวจวัดความโต ความสูงของต้นไม้ พร้อมจัดทำบัญชีรายชื่อชนิดพันธุ์พืช สำคัญ หรือทรัพยากรท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์ที่พบในชุมชน พร้อมทั้งจัดทำตำแหน่งสิ่งทีพบในแผนที่สังเขป (sketch map)

๒) ดำเนินกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเยาวชน

โดยการสอบถามและสัมภาษณ์ผู้รู้ ภายในชุมชนเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญามาทำกักการใช้ประโยชน์ทรัพยากรในท้องถิ่น ทั้งทางด้านกายภาพ ชีวภาพ และวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

๓) ดำเนินกิจกรรมฝึกเยาวชนนำเสนอข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น (ฝึกการเป็นมัคคุเทศก์น้อย)

เพื่อเป็นกลุ่มแกนนำด้านการอนุรักษ์ สามารถถ่ายทอดความรู้ สร้างความตระหนักรู้ กระตุ้นจิตสำนึก ให้เยาวชนและคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ บำรุง ดูแล รักษา หรือใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืนได้

๔) ดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ตามความเหมาะสมเพื่อสนับสนุนกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

- ฝึกสอนเยาวชนให้เรียนรู้เรื่องพรรณไม้ การดองพันธุ์ไม้ การอัดพันธุ์ไม้แห้ง การนำเสนอข้อมูลสำหรับใช้ในการศึกษา

เตรียมวัตถุดิบและอุปกรณ์ที่จะดองพันธุ์ไม้

ล้างใส่ขวดโหลและเติมแอลกอฮอล์ ๗๐

ติดป้ายชื่อ วันเดือนปีที่ทำการดอง

พันธุ์ไม้ที่ดองเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ฝึกเยาวชนชนนให้รู้จักการดองพรรณไม่วิไซ้เพื่อการศึกษา

ฝึกเยาวชนชนนให้รู้จักการอัดพรรณไม้แห้งไม่วิไซ้เพื่อการศึกษา

ฝึกเยาวชนชนนให้รู้จักการเย็บพรรณไม้แห้ง

๔. กิจกรรมอำนวยความสะดวกและประสานงานและประเมินผล

ดำเนินการประสานงานติดตามการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติงานและรวบรวมผลการปฏิบัติงานรายงานกรมป่าไม้ตามกำหนด

ประสานงานติดตามการดำเนินงานกับอบต.เขินและคณะกรรมการป่าชุมชนดงบกเพื่อให้งานเป็นไปตามเป้าหมายอยู่เป็นระยะ

ดำเนินการประสานติดตามการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวตง ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวตง กำลังดำเนินการขอเข้าร่วมสนองพระราชดำริ กิจกรรมโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พร้อมทั้ง ติดตามงาน กลุ่มเด็กๆเยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร (การเดินทางศึกษาธรรมชาติในป่าชุมชนและการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น) ซึ่งกลุ่ม เด็กๆที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม ได้รับการถ่ายทอดข้อมูลความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้และป่าชุมชน ตลอดถึง ภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่ในท้องถิ่น จึงได้ ร่วมกันนำเสนอข้อมูลเหล่านี้ พร้อม เชิญชวนให้ทุกคนรู้จักหวงแหนมองเห็นประโยชน์และความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ และภูมิปัญญาชาวบ้านใน ท้องถิ่นของตนเอง เป็นการ ประชาสัมพันธ์หมู่บ้าน (มัคคุเทศก์น้อย) ผ่านรายการ ชุมชนคนมหัศจรรย์ ช่อง Thai PBS

